

## ՅՈՒՑԱԿ ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ Գ. ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԵՐԵՆ ՀՆԱՏԻՊ ԳԻՐԲԵՐՈՒ

(1512 — 1800)

391

ԳԻՐԲ ՆԵՐԱՄՈՒԹԵԱՆ ՊՈՐՓԻՒՐԻ: Մաարաս, տպ. Յարութիւն ԳՀԵՅ. Շժաւոնեան, 1793, 413 էջ:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Ա

ԳԻՐԲ ՊՈՐՓԻՒՐԻ ՈՐ ԿՈՉԻ ՆԵՐԱՄՈՒԹԻՒՆ: Յորում պարունակին վերծանութիւնք, արմէն յիմաստ Դաւթի անյաղթ փելիսոփայի. եւ լուծմունք, սրբոյն Գրիգորի տաթեւացւոյ:

Տէր տուր զիմաստդ խնդրողաց:

սրաի ժտօք ընթերցողաց:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Բ

ԳԻՐԲ ՆԵՐԱՄՈՒԹԵԱՆ ԵՆ ՎԵՐԾԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆ ՆՈՂԻՆ ԼՈՇՄԱՆԿ

Տպագրեցեալ է Հայրապետութեան Տեառն Ղուկասու Սրբազան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց: Եւ է Յառաջնորդութեան Նոր ջուղայու, Տեառն Յակոբայ Աբջե Եպիսկոպոսի: Եւ է Թաղաւորութեան Օգոստոսփառ Տեառն Երկրորդի Հէրակլայ Բաղրատունւոյ Աբջայի վրաց:

Աշխատադրութեամբ սրբագրեցեալ է Տէր սամուէլէ որդւոյ Տէր փիլիպպոսի զայթմաղեցւոյ: Արդեամբ Եւ Եսայիք Տէր Յարութիւնի Շժաւոնեան Շիրաղեցւոյ: Առ է պատիւ Աղայ Մարութ Թօսփեանին Փրոնայիանց կոչեցելոյ:

Յամի տեառն 1793: Թուին Հայոց. ռմիք: Մարտի 21: Շղիւ է Հնդիկա, է Մայրաքաղաքն Մազրաս: Ի Տպարանի Տէր Յարութիւնի Շժաւոնեան Շիրաղեցւոյ:

### ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յիշատակարան տպեցմամբ գրոյս:

Օրհնութիւն...

...Ուրեմն յիշել մաղթման զնոցանէ որք եղին օժանդակ եւ օշնական գործարանիս, զի առցին զվարձա իւրեանց յոսում յաւիտեանս. եւ ակնունիմ է տեառնէ որ եւ յիշատակ նոցա անջնջելի պահեսցէ ամէն:

Նախապէս յիշեալիք զարժանին բարեյիշման զպարոն Մանուկն յակորջանեան Հանդերձ իւրանօք: Նաեւ զնախկին բարեկամն իմ եւ Հարազատ սիրելին, աղայ Մարութ յովսէփեան փոնաչեանց, Հանդերձ նորաւորով աղայ Գրիգոր որդեկաւ, եւ ամենայն ընտանեօք: Այլ եւ զմեծահաւատ եւ զերապատիւ ջուղայեցի պարոն Յարութիւն կարապետեան, խնամակալն իմ Հանդերձ ազգականօք:

Նաեւ զպարոն Բարդաժ Սարգիս քալանթարեանն, զնախկին սիրելի եւ ձեռնասուն, որ զճնճազարն ետ փորագրել, և ընորհաց տպարանիս յիշատակ. որոյ յիշատակն տէր պահեսցէ եւ տացէ զխնդրածսս սրտի իւրոյ:

Եւ եւս զպարոն Յակոբ սիմոնեանն ալուրեանց, նախկին յորդորող զգործարանիս, որոյ տէր վարձատրեցէ երանական ձայնիւ եւ յաւիտենական փառօք ամէն:

Այլ եւ յիշելիք զվաստակաւորս զործարանիս, նախապէս զհոգեծին զաւակն իմ ըզ-  
ձեռնասուն աւակերան, սրաշէկ ծատուր զարեւիմանն նոր շուղայու թարւիզեցին, հանդերձ  
ծնողիւք զեղբարբք եւ քերքք եւ ամենայն ընտանեօք, զի ի սկզբանէ աշխատող է եւ օգնական  
իմ եւ համայն զործարանիս. մանաւանդ փորագրութեան տաղից, և ոչ եթէ միայն հայոց այլ  
եւ այլազգաց եւ պարսից. զոր վասն փորձառութեան յայտ արարաք ձերում բանասիրութեան  
պարսից լեզուով, զոր ընթիւն ասեն, սակաւ զօրութեան տաժանելի զործոյս աշխատողաց ի փա-  
ռքս տուողին շնորհաց:

Նաեւ զարեան առուն իմ զլիւրակոս կարապետեան շիրազեցին Ծճրիկեանց, զքրտնաշան  
վաստակաւիցն իմ զի է յիշատակ բարի ծնողաց իւրոց որոյ տէր զօրացուցէ:

Այլ և զշարժն կապարեաց. զքրտնաթոր վաստակաւորն բաղդասար հաֆտեան ավիկաբ  
արարեանց նոր շուղայու պոսովնց թաղեցին:

Եւ եւս զյակոբն որդեգիր պարոն Խահակին աղայ Նուրեանց թարւիզեցւոյ նոր շուղա-  
յու, զի զործուենայ է եւ բազմավաստակ տպարանիս, եւ սրբազնօրն կապարաց զոր ձրիպէս  
վաստակի:

Նաեւ յուովման բարեվաստակ խոնարհամիտ թորոս կարապետեան թասալեանց, նոր  
շուղայու մէջիւնցին ոսկէ կազմողն գրոց, հանդերձ ծնողիւքն եւ ամենայն ընտանեօք: Այլ  
խաղախորդ Գեւորդ աղայ շանեան թփլիզեցին. Եւ Դավիթ Գեւորդեան վրաստանցին, զոյգք  
հաւատարիմ օստարք եւ զործուենայք թէ ի մրազարկութիւնս եւ թէ յայլ զործն: Նաեւ ըզ-  
գրեակազմ լազրն որդին լեռնի. եւ Մանուկն ընտոծին պարոն Գարութիւն յակոբ թաղեանին.  
սոքա եւ որք տղին եւ աշխատին ի տպարանին:

Թիւեշիւք եւ զպաշտօնակիցն իմ զօրբակուն եւ սիրելի եղբայր բարեւէր տէր Թաղէոս  
տէր Անգրիտեան օգդինեանց նոր շուղայու պոսովնց թաղէն: զոր միշտ ունի ջանասիրութիւն  
սակաւ բարութեան բազմաց: Նաեւ իմ սիրելի եւ իբր հարազատ եղբայր տէր Մարտիրոս  
զավթեան, նոր շուղայու զարազեցին, համայն ընտանեօք եւ բարեկամօք:

Հուսկ յետոյ՝ յիշելիք եւ զանարժան օպտաւուր բանի զյարութիւն խահանայս, ըզ-  
հայրն իմ շամառն եւ զմայրն իմ եւ զդստրիկն իմ զՄարիամն հանդերձ ընտանեօք ի քաղաքէն  
պիտոսաղոյսու. որ այժմ Երբազ ասի: Եւ որ յիշէք յիշեալ լիլիք ի քրիտոսոս յատուածս մեր-  
մէ. որում ընդ Հօբ եւ սուրբ Հովոյն փառք եւ պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

ՅԱՆՕԹ.

Վերջին երկու էրերում վրայ. դրած եւ պարսկերէմ բանաստեղծութիւն մը (ի՞նք),  
պարսկերէմ գրերնով եւ դիւսցը՝ մայմը հայերէմ գրերնով:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

109-46 Գ

### 392

ՖէնէԼՈՆ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԷԼԷՄԱՔԻ: Թրքմ. Մարգար Զաքարիա Խօննց Երեւանցի, Հատար  
Առաջին: Նոր Նախիջևան, տպ. Բարձր Արքայութեան (Ս. Քալ վանք), 1793, 371 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԷԼԱՄԱՔԻ ՈՐԴԻՈՅ ՅՈՒԼԻՍԻ:

Արարեալ է ժնէ Ֆրանչէսքօ Ֆէնէլօնէ Աւրի Եպիսկոպոսէ Սալինեաքի. որ էր դառ-  
նաբարակ վանական Թաղաւոյն Ֆրանսայու, որ եղև յետոյ Աւրի Եպիսկոպոս եւ Դուքս  
Գամպրէն, եւ Սեպուս Կայսերական:

Վերտանի նորոգ սրբազրեալ եւ ուղղեալ ի վերայ ձեռագրոյ Հեղինակին. եւ Թարգ-  
մանեալ ի Գալլիականէ լեզուէ Յիսալիական բարբառ: Եւ այժմ փոխադրեալ ի Գալլիացոց եւ  
ի Յիտալացոց լեզուէ: Ի Հայ բարբառ՝ ջանի եւ աշխատասիրութեամբ Պարոն Մարգար Զա-  
քարիայի Խօննց Երեւանցոյ: Սրբազրեալ զգուշութեամբ ի ձեռագրաց Թարգմանիչն՝ ի  
Թաղէոս վարդապետէ Կոստանդինուպոլսեցւոյ Մարութեան:

Տպագրեալ ի Վենապուտ Հայրապետութեան՝ Լուսաշնչուդ եւ Քրիստոսակերտ Սրբոյ  
Աթոռոյն էլմիանի՝ Տեսան Հուկատու Երեցի երանեալ Արքայատեալը Կաթողիկոսի ամե-  
նայն Հայոց, Հրամանաւ՝ Սրբոյ Աթոռոյն էլմիանի՝ Ծալքաղոյն Նուրիակի եւ Հիստոա-  
յին կողմանս եղեալ ազգիս Հայոց՝ Առաքելաշաւիկ Առաջնորդի, Սանահնեցի Երկաթաբարդուկ

Արդուքեանց՝ Իշխանադեան Տեսան Յովսէփայ Պապազեանց Սրբազան Աբէ Եպիսկոպոսի, Հիմնադրի նոր նախիջեան եւ Գրիգորուպոլ Քաղաքացն:

Հասար Առաջին:

Արդեամբ եւ Ծախիւք՝ Աղիւի պանծալի Իշխան՝ Աղայ Եղիազարեան՝ Աղայ Թոհանէն Վեհազեան Պարոն Պօղոսիկիին, ի յիշատակ կանխաթառամ միակ Որդւոյն իւրոյ՝ Աղայ Թաւրոթիւնի ի Տէր Հանգուցելոյ:

Թամի Տեսան 1793. ի փետրվարի 20: Իսկ ի Թուին Հայոց ոմխր: Ի տպարանի նորին Բարձր Սրբազնութեան: Ընդ Հովանեաւ Երկանանգէտ Սուրբ Խաչ Վանիցն՝ որն ի Նորն նախիջեան:

### ԵԻՇԱՏԱՅԱՐԱՆ

Ձուռի:

Կիւլպենկան Մատենադարան

843.49 Ֆէ

393

ՊԵՏՐՈՍ ՔԱՒԱԼԹԱՐԵԱՆ. ԲԺՇԿԱՐԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ: Նոր նախիջեան, տպ. Բարձր Սրբազնութեան (Ս. Խաչ Վանք), 1793, 136 էջ:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԲԺՇԿԱՐԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ: Եարադրեալ ի ներհուն թիւիչ Զուլայեցի Թոհանէն Քալանթարեան Պարոն Կեարտէ: Թամի Տեսան 1789ին:

Տպադրեալ ի Հայրապետութեան Լուսանկար Մօրն մերոյ՝ Սրբոյ Դահլոյն Էմիլիանի՝ Տեսան Լուկասու Սրբազնաւոր Կաթուղիկոսի Ամենայն Հայոց:

Հրամանաւ Սրբոյ Աթոռոյն Էմիլիանի Մարադոյն Նուիրակի եւ Հիւսիսային կողմանոս եղեալ ազգիւ Հայոց՝ Առաքելաշաւիղ Առաքնորդի Ստանանեցուց Երկայնաբաղուկ Արդուքեանց՝ Իշխանադեան Տեսան Յովսէփայ Սրբազան Աբէ Եպիսկոպոսի, եւ Հիմնադրի նոր նախիջեան եւ Գրիգորուպոլ Քաղաքացն Հայոց:

Արդեամբ եւ Ծախիւք՝ ի Հնդիկս ի Սուրաթ բնակեալ Զուլայեցի Պայծառ Ըլխոն Աղայ Թոհանէնի Գէրաքեան: Սրբազնալ զգուշութեամբ ի վերայ Հնդիկանիկն ձեռագրոյ ի Թաղէնոս Վարդապետէ Գոստանդինուպոլսեցուց Մարութեան:

Թամի Տեսան 1793. Մարտի 15ին: Ի տպարանի Նորին Բարձր Սրբազնութեան: Ընդ Հովանեաւ Երկանանգէտ Սուրբ Խաչ Վանիցն, որ ի նորն նախիջեան:

### ԵԻՇԱՏԱՅԱՐԱՆ

Վերջաբանութիւն համառոտ, եւ յիշատակարան Տպեցուցմանդ տառիս:

Փառք... Հասանել ի յաւարտ՝ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայեցման, փոքրաքանակ, բայց բազմաւարտութեամբ թիւարանիս:

Արդ՝ ընթերցողքի եւ վախճողքի զտոյն, կարտաւոր գմեղ Համարեալիք, ի մարտի եւ յազդու յաջօթ մեր՝ յիշատակելոյ զարժանին յիշման՝ զտոհանի օրհնութեան, եւ զնպատակն առաքինական կատարելութեան, զի Սուրաթ բնակեալ Կաթուղիկոսի Պայծառ Իշխան՝ զԱղայ Թոհանէնի Վսեմախորհուրդ եւ Գերազանձար: Եւ իւրական արդար եւ տիրապարզ եւ վաստակօք՝ արդեամբ եւ զտիւք, նեղ Հիւսիսական Տէրութեանն՝ ի նոր նախիջեան քաղաքի, զերկուս՝ լուսաւորութեան մտաց՝ բոլորից հայկազանց՝ բարեառութի Պարոնց, եւ արտաքին՝ մականցութեանց զարեկարգ Ուսումնարանս, յանուն Սուրբ Առաքնաւորութեան, եւ յանուն Սրբոյ Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ նախալծար ախորժանօք Հոտանել Հաճեցաւ. եւ զոր խորհեցաւն՝ Վուսթրիմա տրովք իւրովք ի յանկ հանեալ՝ ի կատարն հասոցց. ընդ նոսին եւ զցանկալիս զայս Տպարան՝ արքիանձան պայծառացուցեալ, եւ ամենայն հարկաւոր պարապայիտն լուսեցեալ՝ առնուրեքեց ի վախիւ բոլորի Յարեթական սերնդոց՝ Լուսաւորչակրօնից:

Վասն որոյ՝ ի վերոյիշատակեալ Պայծառ Իշխան Աղայ Թոհանէնի պայծառապարդ-

եալ Տպարանն նորահաստատ՝ ինքնայոթար կամօք փափաքեաց, ի պատիւ եւ ի փառս՝ տիրաբար երախտեաց՝ բարեբարին իւրոյ զառ ի Զուգայեցի ճարտար Բժիշկ Գարոն Պետրոսէ, Ազնուասերանդ յիրդւոյ՝ Յօհաննէս Քալանթարի, շարադրեալ զբաղմամբս թժշկարանս՝ ընդ Բառարանին իւրոյ (զոր ընծայեալ էր Հոյակապ Գրքատան՝ Հիւսիսային կողմանս եղեալ ամենայն ազգիս Հայոց՝ Առաքելաւիղ՝ Ազգասէր Առաջնորդի Տեսան Յովսեփայ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի Սանահնեցոյ երկայնարազուկ Արդուեթեանց որպէս տեսանի եւ ի յառաջաբանութեան իւրոս)՝ սպամբ ի լոյս ընծայել՝ Թուով վեց հարիւր, յատկական ծախիւք՝ նոյն Պայծառ Իշխան՝ Զուգայեցի Աղայ Յօհաննէսին։

...ի վախճան րանիս՝ խնդրելով յամենողորմ բարեբարէն աստուծոյ՝ յաւելումն եւ երկարութիւն անդին եւ պատուական կենաց՝ մեծախորհուրդ առնս աստուծոյ, եւ բարեբարոյ զոտերացըն, եւ բոլորից արեւակից մերձաւորացն, յիշման արժանի համարեալիք զ'ի ջերիստոս հանդուցեալ Կողակիցն նորին՝ զԳուլիստան Տիկինն, զՀայրն՝ Քալանթար Յակոբն, զՄայրն՝ Մէրբան Տիկինն, զՊապն իւր՝ Գէրբաք Աղայն, եւ զՀանիկն իւր՝ Թաղուհի Տիկինն. որոց ամենեցուն առհասարակ՝ ամենաբարին աստուած՝ բոտ մեծի ողորմութեան իւրում՝ ողորմեացի, եւ անհատելի ներողութեամբն զթացի։

Եւ ձեզ ընդ մեզ՝ քաբեմութեամբ ազօթողացդ՝ մասն բարեաց՝ անտի պարգևեանցի։ ամէն։

Կիւլպէնէկեան Մասնադարան

616 Գա

### 394

ՖԵԼԸՆՈՆ. ՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԹԷԼԷՄԱՔԻ. Թրգմ. Մարգար Զաքարիա Խօհեց երեւանցիւ Հասար Առաջին։ Նոր նախիջեան, տպ. Բարձր Սրբազնութեան (Ս. Ուշ Վանք), 1794, 264 էջ։

#### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

Նախորդ՝ Իւ 392ի մամն։ Միայն կը տարբերի՝

Թամբ Տեսան 1794. ի Հոկտեմբերի 10։ Իսկ ի Թուին Հայոց ռմիլ։

Հասար Առաջին։

#### ԳԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Զուհի։

Կիւլպէնէկեան Մասնադարան

843.49 ՖՃ

### 395

ԱՌԱՆԱՍ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻ. ՎԱՐՔ ՄՐԲՈՑ ՀՐԻՆ ՄԵՐՈՑ ԱՆՏՈՆԻ ԱՔԲԱՑԻ ՄԵՄԻ. Թրգմ. Բարսեղ Վրդ. Լաւրովեան։ Վենետիկ, տպ. Միխայիլեան (Ս. Ղալար), 1794, Ը(8)+118+128 էջ։

#### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՎԱՐՔ ՄՐԲՈՑ ՀՐԻՆ ՄԵՐՈՑ ԱՆՏՈՆԻ ԱՔԲԱՑԻ ՄԵՄԻ։

Շարադրեալ ի սրբոյն Աթնասէ աղեքսանդրացոյ. եւ վերածեալ ի յոյն բարբառոյ ի լատին ի ձեռն Եւազրի անտիօքացոյ, եւ անտի ի Հայ

Աշխատախորութեամբ Հայր Բարսեղ Վարդապետի լատովեան կերպարոյ, ի Միաբանութենէ ամենապատիւ տեսան Միխայիլայ արքայի։

Տպարդեալ Հրամանաւ գերարդոյ Ստեփաննոսի արքայի՝ նորին յաջորդի։ Մախիւք բարեբարաց ամանց։ Ի Հայրապետութեան տեսան Ղուկասու Հայոց կաթողիկոսի։

Յամի տեառն 1794- յոգոստոսի 25- եւ ի Թուին Հայոց ռմիսգ:  
 Ի Վենէտիկ ի Վանս սրբոյն Ղազարու  
 . Հրամանաւ մեծաւորաց:

### ՅՐԵԱՏԱԿԱՐԱՆ

Ջունի:

ԿՄՆՍԹ.

Մատենադարանիս միակ օրինակին հետ կազմուած է 1800իմ ճոյմ տպարանը տպուած  
 «Յաւելուած բանից եւ գործոց սրբոյ Հօրն մերոյ Անտոնի արքայի» հատորը. 96 էջ (Տեսնել  
 Բկարագրութիւնը 1800 քուակամին տակ):

Կիւլպէնկեան Մատենադարան  
 922-11 լաւ

396

ՄԱՇՏՈՑ: Ս. Էջմիածին, 1794, 88(?) էջ:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Ա

ԳԻՐԲ ԿՈՉԵՑԵԱԼ ՄԱՇՏՈՑ յանուն սրբոյն Մաշտոցայ Երկնակենցաղ եւ իմաստուն Վարդապետին մերոյ՝ Յօրինողի սորին: Որ է Յուցակ բազմաց սրբարար Կարգաց եւ Արարողութեանց սրբոյ Եկեղեցւոյս Հայապատենայց:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Բ

ՄԱՇՏՈՑ ԳԻՐԲ յորում պարունակին կարգք եւ խրատք կատարման եօթեանց սրբազանից Խորհրդոց Եկեղեցւոյ, եւ այլ Կանոնք սրհնութեանց ի վերայ զանազան իրաց՝ որպէս Խաչի, Եկեղեցւոյ, եւ այլոց: Արարեալք եւ կարգեալք ըստ կիսոյն սրբոյ Լուսաւորչին մերմէ եւ յայլոց նախնեաց Աստուածարեալ Հարցն սրբոց, եւ ըստ կիսոյն յօրինեալք ի Հոգիից Հայրապետացն Իսահակայ եւ Մեսրոպայ եւ յաշակերտաց նոցին՝ մերոցս Թարգմանչաց, եւ բընաւն լրացուցմամբք առ ի նոցունց սահմանեալք յեկեղեցիս Հայաստանայց: Ապա ի մի գիրքս ժողովեցեալք յերանաշնորհ վարդապետէն մերմէ ի սրբոյն Մաշտոցայ Հայրապետէն:

Եւ զկնի՝ յոմանց հանճարամիտ բանասիրաց եւ եւս ճոխացուցեալ պատշաճական երգօք եւ ինչ ինչ արարողութեամբք: Հուսկ յետոյ՝ եւ ի ձեռն զգուշաւոր գիտնականաց ումանց ըստ մասին մասին յապաւեցեալ յաւելորդացն բառից եւ բանից՝ եւ վայելչագոյն եւս կարգադրեցեալ:

Իսկ նարդենիս համեմատութեամբ ընտիր օրինակաց, եւ կարեւոր զգուշութեամբ տպագրեցեալ ի սուրբ Էջմիածին:

Հրամանաւ Տեառն Ղուկասու սրբազան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց, ի չորեքրոսսաներորդում մօի Հայրապետութեան նորինք:

Յամի Փրկչին՝ 1794: Եւ ի Թուականին Հայոց՝ ռմիսգ:

Արդեամբք բարեպաշտ եւ իմաստնախոհ պարոն Ծեսանէան աղային Գէրգեանց՝ Զուղայեցւոյ, բնակեցելոյ ի Սուրաթ քաղաքի:

### ԳԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Թերի: Կ'ընդհատուի էջ 88ի վրայ:

ԿՄՆՍԹ.

«Հայ Հնաստիպ Գրքի Մատենադիտական Յուցակ»-ին մէջ չկայ:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան  
 204-3  
 1794

ՍԻՄԵՆ ՎՐԴ. ԶՈՒՂԱԸԵՑԻ. ԳԻՐՔ ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ: Կ. ՊՈԼԻՍ, տպ. Յովհաննէս եւ Պօղոս, 1794, 276+138=414 էջ,

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԳԻՐՔ ՏՐԱՄԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ: Սիմէօն Զուլայեցւոյ Գերիմաստ Վարդապետի Արարեալ:

Եւ տպեցեալ է Հայրապետութեան Սրբոյն Էջմիածնի՝ Տեառն Ղուկասու Սրբազան Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց: Եւ է Պատրիարքութեան Սրբոյն Երուսաղէմի Տեառն Յովն-կիմայ Մաքրափայլ Վարդապետի: Վեհափառ Հրամանաւ Մեծի Արքայանիստ Մայրաքաղաքիս Կոստանդնուպօլսոյ Սրբազան Արհի եպիսկոպոսի Տեառն Զաքարիայ Ազգասէր Կարդացեալ Աստուածաբան Պատրիարքի:

Ի տպարանի՝ յօհաննէսի եւ պօղոսի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յիշատակագրութիւն.

Ողորմութեամբ՝... Կրկնեցան Տպագրութիւնք ներ Յարեթազնեայ թուականում.

ռմսյս:

Արդ՝ ինչքի է ձկն՝ Գրասիրաց՝ աստի օղտողաց, զիս զտպագիր ծառայ՝ Արապեան Տիրացու Յօհաննէս Ժեքուշի, եւ զօրդի իմ ճարտարագործ՝ (որով՝ տիպ Մատենիս դտաւ յաւարտ գլխովին) զՏիրացու Պօղոսն ջանասէր, ընդ այլ Համայն արեւմտեւրձ կենդանիս եւ շահուցցեալս:

Նաեւ գրաւուցի տիրացու Զաքարիա եւ զտիրացու Յօհաննէս մեկնանար աշխատաւորսն յիշել ի Հանդական Հայցուածս ձեռ՝ ի Տէր: Յորմէ եւ զուր յիշեալ լիլիք. Ամէն: Էջ 276

ՍԱՆՈԹ.

1. Հատորը կը բաղկանայ երեք գլխաւոր գիրքերէ.

ա. Գիրք տրամաբանութեան Միմեան Զուլայեցիի (էջ 1-237).

բ. Ներածութիւն Պրոֆիւրի (էջ 238-276).

գ. Պերիարմեմիսա (մօր էչակալութիւն, 1-138), որ ունի հետեւեալ անգատ անուանաքերը.

ՍԿԻՋԲՆ ԵՒ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑՆ, ՈՐ ԱՍԻ ՀՍՏ ՅՈՒՆԱՅՆ՝ ՊԵՐԻԱՐՄԵՆԻԱՄ. եւ Հա-յերէն. Յաղագս մեկնութեան Արտադրեալ է մեծ իմաստնոյն Արեւոտտեւէ: Թարգմանեալ եւ Մեկնեալ ի Դաւթէ:

2. Առաջին երկու գիրքերուն (էջ 1-276) մէջ երկու տարբեր տեղեր կ'երևին Պաղ-տասար Դպրի կտրմ յիշատակարանները.

ա. Առաջին գիրքի տարւոյն, Բացատրականի վերջաւորութեան՝ «Ընկալիլի՛ք ու-րեմն գտականօլ աշխատութիւն եիճօյո, տպել տուղի գրգոյս, յիշելով գմեղասլիս, եւ ըզ-ծնօղսն իմ ի յաղօթս ձեռ, եւ ո՛ղջ լերաւ: Յիշեսցի՛ք եւ գանձանքի վարժապետն իմ զԱտա-ուածալուր Աստուածաբան Վարդապետն Փահրապատցի. որ ի քուին ուծօհ. Եկն Նուիրակ ի կոստամզնուպօլիս:

Պատուելիացդ ասից՝ փռչի եւ մոխրի,

Պաղտասար պարտաւոր՝ եւ յնին գըպիր:

էջ 237

բ. Երկրորդ գիրքի տարւոյն՝

«Տըպել տուղի գըրգոյս,

մեղօք լըցելոյ եիճօյո,

Զընչին Պաղտասար Դըպիրս,

եայցեմ տալ մէկ ողորմիս:

էջ 275

3. Երրորդ գիրքի աւարտին կայ քերթաւած մը (էջ 138), «Յիշատակարան, տողի՛

սոյն շարան:» վերնագրուած, զոր կը ստորագրեն իբրեւ գերբիմ հրատարակիչներ՝  
 ՔՈՐԱՄ ԱՐԱՐՍԱԼԱՐ՝ ԵՄԲԱ յԱՄԵՆԱՍՈՒ,  
 ամպիտան ծառայք՝ մետրալը եւ գալուստ:»

ԿԻԼԿԷՆԿԵԱՆ Մատենադարան

160 ՍԻ

### 398

ՖԵՆԸԼՈՆ. ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԻԼԷՄԱՐԻ. ԹՐԳՄ. Մարգար Զաքարիա Խոհեց Երեսանցի: Հասոր  
 Երկրորդ: Նոր Նախիջևան, ազ. Բարձր Սրբազնութեան (Ս. Խաչ Վանք), 1795, 281 էջ:

#### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

Նախորդ՝ քիւ 392ի նման: Միայն կը տարբերիմ՝  
 Յամի Տեանն 1795. Ի Մարտի 1: Իսկ Ի Թուին Հայոց ամպ:  
 Հասոր Երկրորդ:

#### ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Վերջաբանութիւն համառօտ, յիշատակարան օգտակամ եւ քանադէր տղեցեցանոցի,  
 եւ միւս անտխրական խնդութեան եւ գուարժալի բերկրանաց Հայկազնից

Լուստարչակրօնից, Ի դիմաց Տպագրանիմ:

Փառք...

Որ իւրով անհուն ողորմութեամբն ձեռքածու եղեալ իմոյ տկարութեան, եւ զայն՝  
 ժառգրութեամբ ընթեռնիլ՝ բնուից աստիճանաց, եւ համայնից հասակաց օգտուէտ եւ բազ-  
 մաշած զմտանան, զկուեցեալն Թէլամաք, առաջնորդեաց՝ ազմամբ ծնել Ի յիմ անախտ եւ ան-  
 նախանձ արգանդէ Ի լոյս նուիրել թուով 500. Ի ժառնաւոր արիւտութեամբ՝ անշարի եւ անպատժ  
 երախտեաց՝ բարեպաշտարտ ասն երեւելոյ՝ Աղնիւ Պանծալի իշխան Զուղայեցի Աղայ Եղիա-  
 զարեան՝ Աղայ Յօհաննէս Վեհազնեայ Պարոն Պօլկովնիկին, եւ յիշատակ կանխաթառած միակ  
 որդւոյ նորին՝ Աղայ Յարութիւնի Ի տէր հանգուցելոյ:...

...Արդ՝ Ի վախճանի բանին՝ ընթերցասէր դու ազգ հայկեան եւ սերունդ յարեթեան,  
 որ վայելեցեր զայսբան անհառելի բարութիւնս, եւ այժմ եւս՝ զայսպիսի անտխրական բերկ-  
 րանաց զանախտ Ի ձեռն սոյն տովանս. յիշման արժանի համարեալի՝ որ ուրեմն զբարի պատ-  
 ճանն զործոյս՝ զբարեբոյս առնելն օրհնութեան՝ զՋուղայեցի Պայծառ իշխան՝ Երջանկա-  
 փայլ եւ Գերազնիւ Աղայ Յօհաննէս Պարոն Պօլկովնիկին, Աղայ Եղիազարեան, որոյ զբարեւո-  
 չալ եւ պանծալի նախնիքն էին Ի սերնդոցն Հայկոյ, Ի յերկրէն Հայոց, Ի տանէն Նախիջև-  
 անայ, եւ Ի զիւղաքաղաքն Դաշտու, տարազբալ ընդ այլ մերազնիցն Ի յերկիրս պար-  
 օից, Ի քաղաքն Նոր Զուղայ, Ի յաշխարհաւոր բռնաւորքն լաճապաղայ:...

...Արդ՝ յԱնուն սոյն տարածած մանուածք փոխեցեալ՝ Բարեխորտ Որդւոյ սոցան՝  
 վաղաթառամի, ազգեան Գիրքս այս Ի մշտնջենական Յիշատակ՝ նորա, եւ Պանծալի Տանն՝  
 Աղայ Եղիազարեան:

Ուստի յիշել խնդրեմ Ի բարեմիտ յաղօթս քոյ՝ զՋուղայեցի Պայծառ իշխան՝ Երջան-  
 կափայլ եւ Գերազնիւ Աղայ Յօհաննէս Պարոն Պօլկովնիկին, ընդ հանդուցեալ վաղաթառած Ա-  
 զայ Յարութիւնի՝ միակ որդւոյն իւրոյ, եւ կենակցին Կատարինէ Աղնուռուհի համեստ Տիկ-  
 նոյն. Աղնուռուհունդ ընտրեալ եղբարցն, քաղցրաբարբառս եւ բարեխորտ Աղնիւ Աղայ Մինա-  
 սին. պերճարան եւ բանասէր Աղնիւ Աղայ Յովակէմին, որոյ եւ Աղնուռանին՝ բարեբոյրոջ եւ  
 լքնաղատան ուստեարցն եւ զստեարցն. եւ բարեպաշտուհի Բուէնին՝ հոգեւոր Աննայ Տիկնոյն.  
 ընդ որոց եւ զի բրիտան հանդուցեալ ծնողն նորին Վեհազնութեան, զՀայրն՝ Աղայ Եղիա-  
 զարն, զՄայրն՝ Աննայ Տիկնին, եւ զկանխաթառած Եղբարն՝ իւր զԱնիկին:

Եւ որք յիշեալ, յիշեալ լիջիք Ի բրիտանէ յաստունոյ մերմէ, ամէն:

ԾԱՆՈԹ.

Յիշատակարանին մէջ շատ մամբաւումս ծանօթութիւններ կը տրուին Նաբ. Նախիրեւանի, Գրիգորուպոլի եւ Ս. Խաչ Ամբի երմնադրման պարագաներուն, ինչպէս նաեւ Եղիազարեան գերդաստանին մասին:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

843.49 Ֆէ

### 399

ԺԱՄԱԳԻՐԹ. Կ. Պոլիս, տպ. Մայր Դպրատուն, տպագրէ՝ Մատթէոս Դպիր, 1796, 712 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԿԱՐԳԱՌՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԱՂԹԻԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ:

Արարեալ Սրբոյ Սահակայ Հայրապետին եւ Մեսրոպայ Վարդապետին: Գիւտի եւ Յօհաննէս Մանգուկունոյ:

Տպեալ Հրամանաւ Տեան Զարարիայ ազգաւոր եւ բարեկարգ Պատրիարքի:

Ի Կոստանդնուպոլիս: Յամի Տեան. 1795. Ի Մայր դպրատան: Ի Մատթէոս դպրէ իւրով իսկ տպագրուաւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յիշատակարան տպագրողի մատնիս:

Շնորհօք...

Ի Հայրապետութեան սրբոյ էջմիածնի Տեան Ղուկասոս սրբազան Կաթողիկոսի առմենայն հայոց: Եւ սրբոյ Երուսաղէմի Տեան Պետրոսի սրբազան Պատրիարքի: Եւ Կոստանդնուպոլսոյ Տեան Զաքարիայ ազգաւոր եւ սրբազան Պատրիարքի:

Օգնականութեամբ սուրբ լուսաւորիչ եկեղեցւոյ դպրատան մանկավարժ առաքելեան առաքել դպրի: Ուրեմն մինչ լնանիցին սովաւ պէտք պաշտաման հոգւոց ձեռքոյ՝ յիշեցէք ի մաքուր յաղօթման մեր զամենայն օգնիչ տպագրութեանց սրբոց մատենից եւ զԱռաքել դպիրն եւ զնախադրեցեալ Նուստ տպագրիչ, եւ զգրաւարն սորին զմանուէլ դպիրն եւ զգրուող յարութիւնն, եւ զմրապարկս սորին զհանգուցեալ մինասն եւ զյունանն հանդերձ հոգեւոր եւ մարմնաւոր ծնողօք մերովք. եւ որք յիշեալ լինէք ի քրիստոսէ յիսուսէ փրկչէն մերմէ. Ամէն:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

264.2

1796

### 400

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ. Կ. Պոլիս, տպ. Մայր Դպրատուն, տպագրէ՝ Մատթէոս Դպիր, 1795, 102 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՄԵԿԵՆՈՒԹԻՒՆ ԺԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆ:

Տպագրեալ ի վերայ զաղափարին՝ ապելոյ ի յիշմիր, յամի տեան 1759.

Հրամանաւ տեան Զարարիայ ազգաւոր եւ բարեկարգ Պատրիարքի. յամի տեան 1795. Արդեամբք որբ Գէորգ Եկեղեցւոյ Դպրաց դպրապետ տէրացու Առաքելին՝ եւ տէրացու Յակոբին:

Ի Կոստանդնուպոլիս. Ի Մայր Դպրատուն. Ի Մատթէոս Դպրէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ**Յիշատակարան մատենիս:**

Փառք... ետ կարողութիւն անարժանութեան մերում, տպել եւ ի յանգ հանել ըզ-  
հողեան զբռնէս զայս: Ի Հայրապետութեան սրբոյ իմիածնի Տեառն Ղուկասու Սրբազան  
կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց. եւ սրբոյ երուսաղէմի Տեառն Պատրարի շնորհապաշտ Պատ-  
րիարքի. եւ կոստանդնուպոլսոյ Տեառն Զաքարիայ ազգասէր եւ բարեկարգ Պատրիարքի:

Արդ՝ որք հանդիպէ սոյն բազմազուտ զբեկանս, յիշեցէք ի մաքուր յաղօթս մեր  
զդպրապետ տերացու առաքելն տէր մատթէոսեան, եւ զյակօր դպիրն զէորդեան, հանդերձ  
ընտանեօքն ի տէր. զոր ետուն ապազրել ի յօգուտ մանկանց եկեղեցւոյ եւ դպրատան սրբոյն  
զէորդայ դպրաց, որ ի սամաթիս:

Վերջապէս եւ զտպագրիչն որին զՄատթէոս նուազտ դպիրն ընդ մեռնասահն ան-  
կերտի իմոյ զրաշար մանուէլ դպրի եւ ընդ միւսնաւար յոնանու ի մաքուր յաղօթս մեր  
հանդերձ հողեւոր եւ մարմնաւոր ծնողօք մերովք ի բրիտանոյ յիսուս յիշել ազալմի:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

264-21 ՄԵ

## 401

ԳԵՌՈՐԳ ՎՐԴ. ՄԵԼԱՅԻՄ. ՃԱՌ ԱՄԵՆԱՄԱԲՈՒՐ ԾՆԵՂԵԱՆ: Հայաստան թրքերէն: Կ. Պոլիս,  
1796. ապ. Պօղոս Յովհաննիսեան, 63 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՃԱՌ՝ ԱՄԵՆԱՄԱԲՈՒՐ ԾՆԵՂԵԱՆ, Կտակ՝ Զարշարանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Գրիգորոսի,  
ընդ Տեւրեան Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, Տաճկերէն բանիւք:

Ասացեալ ի միւլէյիմ օղլու կոչեցեալ՝ Կոստանդնուպոլսեցի Գէորգ Վարդապետէ, ի  
սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցին, որ ի Ղալաթիս:

Եւ զկնի հինգերորդ անգամ տպագրութեան, վեցերորդս՝ համառօտ սրբազրութեամբ  
վերստին Տպագրեցաւ ի Հայրապետութեան Տեառն Ղուկասու Սրբազան կաթուղիկոսի ամե-  
նայն Հայոց:

Եւ ի Պատրիարքութեան Տեառն Պատրարի պերճաշնորհ Վարդապետի, որ ի սուրբ  
Քաղաքն Երուսաղէմ:

Իսկ եւ վերահիտ չրամանաւ մեծի Աբգարյանիս Մայրաքաղաքիս Կոստանդնուպոլ-  
սոյ Սրբազան Արհի Եպիսկոպոսի Տեառն Զաքարիայ Ազգասէր Կարդացեալ Անտուածաբան  
Պատրիարքի:

ՔԱՐԻ ՏԵԱՐՆ՝ 1796: Եւ Հայոց՝ ռմիս: Ապրիլի 6ն:

առ Տպարանաւ Յովհաննիսեան Պօղոսի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ**Քիլիմէի էնթամ:**

Համտու սէնա պիտիւհայէ՝ օլտէմայի Փէտէրուլլահ Խալիքիմի՝ ճէնապիլ Պարի  
հազրէթլէրինէ քիմ, պիլհաստ ինայէթի իլէ՝ կէնտի Իպիւիւ վահիտի Յիսուս Գրիգորոս Կ-  
Փէնտիմիլի՝ պու Փանի ճիհանէ իրաւիլլէտի քի, կէլէ՝ ազիյո Մարիամ պիթիթ Վալիտէ-  
ուլլահսէն ճէնէտ ալուպ՝ թէվիլտ օլուհայ: Վէ պատէհու՝ իպիթիլայ լէթուպ, վէ շէճէրսէն  
նալ իւզլէրինտ օսալ օլուհուպ, ինսան մաիլուղիին՝ լէյթանի էսիլլիկինսէն, վէ պազէրին  
նարինսէն ինէլաս, վէ պիլիպյան ճէննէթի տախիլ իլլէյն:

Պա զթեր օլուհանլէրի՝ թիւրքի լիսանլէ լիվայէթ իտէր՝ իւպու Քիթապիլ պիլա-  
թաղիյր՝ վէ իմլայ պիլլէ՝ ալթընճի Ստամբուլի միւլէրէրէրի թէթիլինի՝ զուպրէթքեանի  
Բուհուլլահ հազրէթլէրի, նասէզա գուլլէրի ելտիլլէ՝ էրմէնյան Միլլէթիմիլի՝ պիւ Խէփա  
տախի ինսան պուլլուրի:

Իմ տի՛ Ծագելէթիւ՛ Գիրատէրլէրի միզտէն միւթէզարու տիւր քի, բահմէթիւ  
Մահտեսի Ատուածատուր նէպիլիւթի՛ պողոս նամէտնայ պէնտէնիլդի՛ ճիւղէն անտարլէրիմ  
իւլէ մահն, խէյր տուանդաթ հատ վէ թէլքեար պուլուբուպ, Իլահի տուայէ նայիլ օլապըզ,  
ամիխն:

ԵԱՆՕԹ.

«Հայ Հնատիւ Գրքի Մատենագիտական Յուշակցիմ մէջ չկայ:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

230-155 Գէ

## 402

ԳՐԳՈՒԿ ՈՐ ԿՈՁԻ ԷԾԻՄԻՐՏԷ: Վենետիկ, տպ. Անտոն Պոթորի, 1796, 456 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԳՐԳՈՒԿ ՈՐ ԿՈՁԻ ԷԾԻՄԻՐՏԷ:

Երուսաղիմ պարունակի նախ՝ Երջան մշտնջենաւոր զեկուցմանց, Երկրորդ՝ Ընձեռուածք տարերական որակութեանց: Երրորդ՝ Հաւաքմանց նշանաւոր բանից իմաստասիրաց: Չորրորդ՝ Տղայական հանճարեղութենէ, եւ խաղջ:

Նախ ի լոյս ընծայեցաւ աշխատասիրութեամբ Սարգսի Արքեպիսկոպոսի Կոստանդնուպոլսեցոյ, ի յօգուս եւ ի զուարճութիւն զեռարթիթ մանկանց ուսումնասիրաց մերային Ազգի:

Եւ այժմ երրորդ անգամ տպագրեցաւ օժանդակութեամբ եւ ծախիւք ուսման բանասիրի ի մենագոյն փառս աստուծոյ, եւ ի օգուս ազգիս արամեան:

Ի Հայրապետութեան Հայոց ի Լուսանկարն սուրբ էջմիածին. Տեառն Ղուկասու Հայոց Կաթողիկոսի: Յամի Կենարարին մերոյ: 1796. Ի Վէնետիկ, Ի Տպարանի անտոնի պօրթօյի:

ԵՒՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Զուեթ:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

133 Սա

## 403

ՍԱՂՄՈՍ: Կ. Պոլիս, տպ. Պօղոս Յովհաննիսեան, 1796, 372 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱՒԹԻ:

Տպագրեալ ի Հայրապետութեան Գերազան աթոռոյն սրբոյ էջմիածին Տեառն Ղուկասու Սրբազան Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց: Եւ ի Պատրիարքութեան Սրբոյ աթոռոյն Երուսաղէմի՝ Տեառն Պատրիարքի Երջանկափայլ Վարդապետի: Իսկ եւ վեհափառ Հրամանաւ մեծի Արքայանիստ Մայրաքաղաքի Կոստանդնուպօլսոյ Սրբազան Աբհի եպիսկոպոսի Տեառն Զաքարիայ Ազգաւոր Կարդացեալ Ատուածարան Պատրիարքի:

Սկսի Տեառն՝ 1796: Եւ Հայոց՝ ռմիս: Եւ իսկ ժբ: տա Տպարանաւ Եօաննիսեան Պօղոսի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

## Յիշատակարան Տպագի:

Փառք...

...Երբ ժին ժատուցանէր սոմա զպաշտօն օրհնարանութեան առ բարձրեալն աստուած, յիշեցիք ի ժաշուր մաղթանս ձեր՝ զԱրէպեան պօղոսս տպագրիչ՝ զպատրաստականս ձեր ծառայ՝ հանդերձ ծննդանի հարթ իմով տիրացու յօհաննիսի, եւ լզբարթ իմով տիրացու յարութիւնի, եւ այլովք կենդանի եւ հանդուցեալ աղգականօք իմովք:

Յիշեցիք նաեւ զժապն զործարանիս՝ զբալուեցի տիրացու զաբարն, եւ զուք յիշեալ լիջիք եւ...:

Կիւպէնէկեան Մատենադարան

223.2

1796

404

ԺԱՄԱՅԻՐԻՔ: Ատարեան, տպ. Բարձր Սրբազնութեան (Ս. Աստուածածին Եկեղեցի), 1796, 535 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Ա

Տէր Աստուած Սուրբ Աստուած

Գովեստ բերկրանաց՝ եռանձնեայ դիմաց:

Բազմաճուլ յօգից, նորին բանակաց:

Թ. Ե.

Որք կանխեմ առ աս. մի՛ լիցին երկբայ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ Բ

ԺԱՄԱՅԻՐԻՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅ ԱՂՕԹԻՑ ԵԿԵՂԵՑԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ:

Արարեալ սրբոյն Սահակայ Հայրապետին եւ Մեհրօպայ վարդապետին, եւ Յօհաննու մանգաղաւոյ: -

Տպագրեալ ի Հայրապետութեան Լուսանկար Մօրն ձերոյ Սրբոյ Գահոյն էջմիածնի՝ Տեառն Դուհասու Սրբազնասուրբ Կաթողիկոսի ամենախնայ Հայոց: Հրամանաւ՝ Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի Նուիրակի, Ռուսաց երկրի ամենայն ազգին Հայոց՝ Առաքելաւոր Առաջնորդի Տեառն Յովսէփայ Գոսակաղեաց Սրբազան Եպիսկոպոսի Մանահնեցոյ Աղղութեանց:

Կրկին տպեալ արդեամբք եւ ծախիւք՝ ի Սուրբ Բնակեալ Աղարարեան բարեպաշտ Գարոն Ստեփաննոսին:

Յամի Տեառն 1796. ի յՕգոստոսի 11: Ի տպարանի Նորին Բարձր Սրբազնութեան: Ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնայ Եկեղեցւոյն, որ ի յԱժդարեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

## Յիշատակարան Տպեցուցանողի Ժամագրեայ:

Փառք...

...Երբ ժին ժաշուր եւ ի լուսաւոյն յաղօթն ձեր՝ զԱրժանին յիշման, եւ զՏունկն Օրհնութեան, զԲարի պատճառն կրկին տպագրութեանս զի՛ Հնդիկայ ի Սուրբ Բնակեալ ԸԳՊարոն Ստեփաննոսն Նիկիդաքսոսեան Աղարար կոչեցելոյ Զօրաբանց:

Որ յօժարեցաւ ի յիշատակ Լուսանկար Նախնեաց իւրոյ՝ իւրով արդար եւ տիրապարհեւ վաստակօք՝ զսոմնայն ծախսն յանձնառեալ՝ տպեցուցանել զկարգաւորութիւնս զայս՝ հասարակաց արդիւնք՝ զկոչեցեալն ժամագրիք, որպէս յառաջ քան զսա՝ զԴուրեանն ամենապահաւ եւ քաղցրամաշակ Ինքնով՝ զանուանեալն Սաղմոս, հարկաւոր բնակից: Որոց զծախսն՝ յատկական իտեմութեամբ իւրով աշխպէս բարեկարգեաց, զի մնացէ այն ժիւտ՝ ներ Տպարանին՝ իբրեւ մայր առաջին, եւ ի նմանէ վրասկեալ արդիւնքն՝ ծախսեց ի պէտս Դպրոցացն ուսումնառուաց հասարակութեան. եւ նոյն առաջին զուսարին դրամոյ՝ քանիցս եւ տպիցին

օգտակար էր հարկաւոր դրեանք, բնաւքն լիցիւն՝ կրկին յիշատակ իւրն՝ եւ ի տէր հանգուցեալ նախնեաց իւրոց։

...Ուրեմն զայսպիսի Այր բարի եւ բարեաց բնաւից փափաքող՝ յիշման արժանի համարեալիք համայն բարեհաճեալ հանգեւրձ բարեպատեալ նախնեօք իւրովք եւ ծնողիւն՝ ի Քլարիստոս հանգուցեալ Նիկողայոս Աղաբար կոչեցեալ Հարբն, եւ Խալդարեանց Մէլքիան Խաթուն անուանեալ Մարմն։

Ընդ որոց՝ յիշեալիք եւ զԱսպ եղբարսն նորին՝ զՊարոն Յակոբիւնն եւ զՊարոն Նիկողայոսն, որոց կողակից՝ զԵղիսաբէթ Խաթունն, եւ զորդիւն՝ զՅովհաննէսն, եւ զՊարոնն, եւ զԵղիսաբէթն՝ զՄարիամն եւ զՎստփառն։

Երկեալիք եւ զսոյն՝ Պարոն Ստեփաննոս խոհեմութեամբ պատկեալ առնա՝ զի տէր հանգուցեալ Եղիսաբէթ կողակիցն, զՎաղարշապատ զորդին իւր զՅովհաննէսն, եւ զԵղիսաբէթն Մէլքիանն։

Նաեւ՝ յիշեալիք եւ զնախնի հարսն հաւոյն սորին՝ զԱրդար Աղայն եւ զՏիկիկն նորին, եւ զՊապն իւր, Զօրան, եւ զՏիկիկն նորին Մարիամն։

Այլեւ՝ հոռակ յետոյ արժանի յիշման համարեալիք զմեծ երախտաւորն եւ զերկրորդ ծնողն ոռոյն բողոքեցոյն՝ զմեծ Աղաբարն Յովհաննիսեան, իւր կողակից Թառնուս Խաթունին, որք անյիշատակ իւրին յաշխարհէս։

Եւ որք յիշեալ յիշեալ լիլիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մէրձէ Ամէն։

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

264.2

1796

## 405

ՄՈՎՍԻՍ ԽՈՐԵՆԱՅԻ. ԳԻՐԻՔ ՊԻՏՈՅԻՑ: Աշխատ. Յովհաննէս Վրդ. Զօհրապեանի: Վնեալիկ, տպ. Մխիթարեան (Ս. Ղազար), 1796, ԺԸ (18) + 488 = 506 էջ։

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՄՐԲՈՑ ԳԵՐԹՈՂԱՀՕՐ ՄԵՐՈՑ ՄՈՎՍԻՍ ԽՈՐԵՆԱՅԻՑ ՆԱԽԱԿԵԹԱԹԻՆ ՀԱՅԱՏՐԱԿԱՆ ՊԱՍՏԵԱՆ ԳԻՐԻՔ ՊԻՏՈՅԻՑ

Զդուաւոր բազմատուրքեամբ զանազան օրինակաց ի լոյս ընծայեալ, եւ քննողական ծանօթութեամբ մեկնաբանեալ։

Այնպատարբութեամբ Տեառն Հ. Յովհաննէս Վարդապետի Զօհրապեան կոստանդնուպոլսեցոյ, ի միաբանութենէ ամենապատիւ Տեառն Մխիթարայ մեծի Աբրաքի։ Եւ տպագրեալ նպատատարութեամբ ծախուց ուրումն Բարեպաշտի։

Ի Հայրապետութեան Տեառն Ղուկասու Հայոց Կաթողիկոսի։ Յամին 1796։ Եւ ի թուականիս Հայոց ոմիւն։ Ի Վէնէտիկ ի Վանս Սրբոյն Ղազարու։ Հրամանաւ Մեծաւորաց։

### ՅՈՒՄԱՆԻՏԱՐԻԱՆ

Զուսի։

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

956.021 Պո

## 406

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆ. Կ. ՊՈԼԻՍ, տպ. հանգուցեալ Աստուածատուրքի, 1796, 384 էջ։

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ։

Տպեալ Հրամանաւ Տեառն Զաքարիայ Ազգասէր եւ բարեկարգ Պատրիարքի։

ի Կոստանդնուպոլիս. յամի Տեառն 1798: Եւ Հայոց ռմխն: Ի Տպարանի Հանգուցեալ Աստուածատուրի:

### ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՄ

Յիշատակարամ Սրբոյ Անտարամիս տպեցմամ:

Յանուն...

...ի Հայրապետութեան Սրբոյ Էջմիածնի Տեառն Ղուկասու սրբազան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց: Եւ սրբոյ Երուսաղէմի Տեառն Պետրոսի Ենորճափայլ Պատրիարքի: Եւ Կոստանդնուպոլսոյ Տեառն Զաքարիայ ազգասէր եւ բարեկարգ Պատրիարքի:

Արդեամբք եւ գոյիւք յԱնայ գիւղէն կամրկապցի պէյլիկ ունճի մահտեսի Կարապետի, Ի յիշատակ իւրն եւ իւրաքանչեւ կենդանեացն եւ Համայն ննջեցելոցն:

Արդ՝ որք Հանգիպիք, յիւնցէք ի մաքուր յաղօթս ձեր զկամրկապցի պէյլիկ ունճի մահտեսի Կարապետն եւ զհանգուցեալ ծնօղան մահտեսի Հայրապետն եւ զմահտեսի տիրուհին եւ զկողակիցն մահտեսի խոնարքն եւ զհանգուցեալ որդին միտան եւ զկենդանի որդիսն մահտեսի մարգարն եւ մահտեսի մովսէսն եւ զգլուստրն մարիամն եւ (մէկ քառ պատուած) իսկուհին եւ զթոռունսն միսան եւ զօհաննէսն եւ զհանգուցեալ տներն մահտեսի մովսէսն եւ զկողակիցն մահտեսի սառայն եւ զհամայն ննջեցեալսն եւ կենդանիսն. որպէս զի շնորհիւ տուրք աւանադանիս՝ տացէ տէր աստուած ննջեցելոցն Հանգիստ եւ արքայութիւն եւ կենդանեացն արեւշատութիւն. եւ որք յիւնցէք՝ յիշեալ լիջիք ի քրիստոսէ յիսուսէ փրկչէն մերմէ. Ամէն:

ՄԱՆՕԹ.

«Հայ Հնարիպ Գրէի Մատենագիտական Յուշակ» խմբագիրները կը հաստատեն (քիւ 925ի ծանօթութիւն, էջ 218) քէ ամուսնաբերքիմ վրայ շինագուցեալ Աստուածատուրիք՝ տըպարանիմ մէջ տպուած ըլլալը յիշուած ըլլալով հանգեթ, յիշատակարանիմ մէջ Մատթէա Դպիրը կը յիշուի իբր տպագրող: Մեմէ Մատթէա Դպիր յիշատակաւրեան չհանդիպեցմմ:

Կիւլպէնկեան Մատենապարան

225-4

1798

407

ԱՐՐԱՀԱՄ ԿԱՌՈՂԻԿՈՍ ԿՐԵՏԱՆԾԻ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑԻԾ: Կալկաթա, տպ. Յովսէփ Քէնյո. Մտեփաննոսեան, 1798, 8 էջ. +150+ձԺԺ (119)=277 էջ:

### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑԻԾՆ ՏԵԱՌՆ ԱՐՐԱՀԱՄՈՒ Սրբազան Կաթողիկոսին Հայոց Թաղերդաղցըւոյ, առ Նաղըշահ Աբգայրին Պարտից:

Սրբազնեալ աստէն ի վաղեմի ձեռագիր օրինակէ, ըստ յարմարագրութեան եւեթ, ի ձեռն մերազնեայ բանաորիք ուրուսմ:

Տպագրեալ ի Վեհափառ Հայրապետութեան Տեառն՝ Ղուկասու Սրբազան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց: Արդեամբք եւ Համայն Հոգաբարձութեամբ ըստ սիրատենչ ըղձաձրկատեթեան Զուղայեցի Պայծառաճոխ Պարոն Սարգիսի՝ որդւոյ լուսաւորեալ Հոգի Տէր Յովանիսին:

Ի լուսահետ յարացոյց մերս յետազայից. եւ եւս ի յօգուտ եւ ի զբօսանս՝ որջոյն Էղիէսիաստիկեայ ժառանգաւորաց, եւ առ Հատարակ պաշտօնասէր եւ աշխարհական ուխտից կենդեցւոյ:

Յամի փրկութեան աշխարհի 1798: եւ ի մերս Թիւ արմխն: Ի Հնդիկայ ի Ծովընթեր մայրաքաղաքն Կալկաթա, ընդ իշխանութեամբ մեծին Բրիտանացւոց ի Նորակերտ տպարանի, որ ընդ Հովանեաւ Սուրբ Նաղարէթ անուամբ Եկեղեցւոյն Հայոց. եւ Նորին վերատեսուչ Հոգաբարձուի Մտեփաննոսեան Տէր Յովսէփայ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Զուեի:

ԾԱՆՈԹ.

1. Էջ 150էն ետք, առանձին էջակալութեամբ բայց առանց ամսամաքերի (էջ ա-  
ճժ) կը սկսի մար մաս մը որ ի պատկանիր Աբրահամ Կթզ. Թէֆիրտագցիի:

2. Այս մօր մասի երկրորդ եւ երրորդ գլուխներուն մէջ տեղեկութիւններ կը տրուին  
հայ տղազարութեան սկզբնաւորութեան մասին ընդհանրացաւ, եւ Հնդկաստանի (Մարտա եւ  
Կալկաթա) իայ տղաբաններուն շուրջ մասնաւորաբար:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան

956-955 Ար

408

ՏԵՏՐԱԿ: Թրգմ. Պետրոսի որդի Աստուածատուր: Կալկաթա, 1797, տպ. Յովսէփ Բենյ. Ստե-  
փանոսեան, 96 էջ:

ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ՏԵՏՐԱԿ Արարեալ եւ Թարգմանեալ ի յԱնկլիսացոց բարբառէ, ի Հար բարբառ ուսե-  
մըն՝ բանասիրէ, յայտնէն Հանգուցեալ Պետրոսի որդի պարոն Աստուածատուրին առ ի պէտս  
վաճառականաց, աստէն լոյս տնեալ ի ձեռն տպագրութեան ամենայն արդեամբ եւ Հոգաբար-  
ձութեամբ ճոխափալլ եւ նորաբողոքով պարոն Սահակին Մալխասեան, Զուգայեցոյ:

Ի Հայրապետութեան լուսանկար մօրն մերոյ Սրբոյ Ելմիանի, Տեառն Հոսկաստա եւ  
բիցս երանեալ Սրբազան Կաթողիկոսին, ամենայն Հայոց:

Ի Ծովրէթի մայրաքաղաքեւ Կալկաթա՝ որ զայ ընդ իշխանութեամբ մեծին Բրի-  
թանացոց ընդ Հովանեալ Սուրբ Նազարէթ անուն եկեղեցւոյ Հայոց:

Յամի Կենտրոնին մերոյ 1797:

եւ Ի Թուին Հայոց 1247:

Ի Տպարանի Տէր Յ Ս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յիշատակարան տղազայ Տնտրակիս:

Գոհութիւն եւ փառատրութիւն՝ պաշտօն եւ պատիւ ամենատուր Երրորդութեան եւ  
միոյ Աստուածութեան, Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ: Աւարտեցաւ փոքր տետրակս ի  
վայելումն Հանուրց փափակողաց մեր ազնեայց:

Որ ըստ Հանրաժառանգ ողորմութեան իւրում, զիտալի բարիս անշափ Հաճախութեան  
հեղու յաւէտ յարարածս իւր:

Եւ մանաւաղ՝ յատկական խնամով անճառ սիրոյ իւրոյ ակնարկեալ ամենակարող  
զօրութեամբ իւրով, առնել քանդոր խնդրեմք եւ իմանամք: Ըստ գոհարանութեան քրջացան  
Առաքելոյն Պօղոսի:

Ըստ որում եւ նորեկեան բարեխնամ մարդասիրութիւն առատաձեռնեալ ի մեզ յա-  
մենաբաւ շնորհաց իւրոց, զօրացոյց զտկարութիւն մեր, ի տպի փոքր տետրակս զայս ի Հար-  
կաւոր պիտանութեան վաճառականաց ազնուից Հայկազան սեփոց: Զօրեւ ըստ Հոգնաթա-  
խանձ խնդրոյ Քրիստոսասէր եւ բարեխնամ Զուգայեցի ի Տէր Հանգուցեալ Մալխասի որդի Սա-  
հակ աղային տպագրեցաւ: Արդ՝ որք վայելիք ողբաւ յիշեալիք ի յարժանահայց մաղթան  
մեր. աղա Մօլէս Սալիկ Առաքելանն Հանդերձ Համայնիւն իւրովք: որ եղև ընդիւս օգնական  
մէ զգործով ալ արդեամբ որոյ Տէր զօրացուցէ եւ կաղիւրացուցէ, իրբեւ ծառ անկեալ  
բիւքատանի իւրում արժանացեալ պահեցէ:

Ընդ յմին յիշեալիք իբր գործավար տպարանի Տէր Յովսէփ Մանփանոսեան որ  
տկարութեամբս աշխատիմ յայսմ գործարանիս:

Դարեմալ յիշեալիք-գլխաբանեղ պրբոյ Հանգուցեալ Պետրոսի որդի պարոն Աստու-  
ծատուրն որ ըսգուի ջանիւք եւ աշխատասիրութեամբ Թարգմանեաց Անկլիսացոց բարբառէ  
Ի Հայ բարբառ որոյ վարձ ի Տեառնէ ընկալցի:

Դարձեալ յիշեմք զվերոյգեալ բարեպաշտ և մեծահաւատ Սահակ աղայն, և զերբայրսն նորին՝ պարոն Նիկողայոսն Պատրոսն, Պօղոսն՝ և Գալստեանն, և զամուսնին իւր Սողոմէն Խաթուն Տիկինն, և զորդիսն իւրեանց ցանկալիք և տերամբ զօրացեալ Աղայ Սալախանն, Խաչատուրն՝ և Պօղոսն որոց Տէր զօրացուսցէ: և յիշատակ օրհնութեամբ յաւիտեանսն արասցէ:

Եւ զայլ ամենայն ազգականն նորին՝ զկենդանին և զննջեցեալս՝ վասն զի նոյն օրհնածառնոց անձն եղև պատճառ տպեցման սորին տալով զծախսն ի յԱստուծոյ պարգև զոյրք իւրոց առատապէս առ ի ստանալ տետրակս զայս իւրեան և իւրայնոցն:

Որոյ յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի. և փոխանակ բարեջանութեանց իւրեանց. և Հոգեւոր արոցն հատուսցէ նմայ Տէր զվարժս բարիս, և բազմապատիկս յայսմ յաշխարհս և ի հանդերձեալն: Որ է օրհնեալ գովեալ, ի հանուրց էիցն՝ յերկնայնոց. անցելով ամանակաւ ներկայիւ կենցաղով, և ապանեսալ յաւիտենին Ամէն:

ԵԱՆՕԹ.

1. Թուարամական և դրամական գիտելիքներու ժողովածու մքմ է:

2. Հէյայ Հնատեպ Գրքի Մատենագիտական Յուցակնին մէջ չկայ:

Կիւլպենկեան Մատենադարան

611 Ա.

#### 409

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎՐԴ. ԶՈՒՂԱՅԵՑԻ (ՄՐԳՈՒՋ). ԳԻՐԲ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ: Կալկաթա, ապ. Յովհաննիս Բան. Ստեփաննոսեան, 1797, 8 չհ. + 160 + 2 (90) + 2 չհ. = 260 էջ:

#### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

##### ԳԻՐԲ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Արարեալ ի նորն Զուղայու Սրբոյ Ամենափրկչի զերհաշու վանի միարան: Յովհաննէս ճանաչեալ զարդապետին՝ վիճարանութիւն առ Եա՛հ Սէ՛ման Պարսից: Տպագրեալ ի Վեհափառ Հայրապետութեան Տեառն՝ Դուկասու Սրբայգան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց:

Արեւեամբ և համայն Հոգաբարձութեամբ ըստ սիրաւորն ըզձակութեան Զուղայեցի Պայծառապետ ազա՛ Մօսէսին՝ որդւոյ Հանգուցեալ պարոն Խաչիկ Առաքելին՝ Զնթրուսեանց կոչեցելոյ:

Ի լուսահետ յարացոյց մերս յետազայից. և եւս ի յօգոյր և ի գրօսանս՝ ողջոյն

իկող՝ յախտիկեայ ժառանգաւորաց, և առ հասարակ պաշտօնաւէր և աշխարհական ուխտից եկեղեցւոյ:

Եամի փրկութեան աշխարհի 1797: Եւ ի մերս թիւ քթնիկ: Ի Հնդկիս: Ի Մովսէսի մայրաքաղաքն Կալկաթա, ընդ իշխանութեամբ մեծին Բրիտանացոց: Ի նորակերտ Տպարանի որ ընդ Հովանեաւ Սուրբ Նազարէթ անուամբ Եկեղեցւոյն Հայոց: Եւ նորին վերատեսուչ Ստեփաննոսեան Տէր Յովսէփայ:

#### ԾԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Փառք...

...Արդ յուսալով ակն ունիմք ի Տեառնէ որ յապագայն առաջանալ դործոյս, յանժամ ի շարին և ի ցրուին՝ կարի յոյժ ըզգուշութեամբ լիցի՝ արդ որովհետեւ ամենայն ինչ զործարանին ղեռնս նորք և թրակատարք ե՛ն, և ջանացօղո ի սոյն ղեռակիրթ՝ վասնորոյ գտանի ի սմայ սղալմունք բառից տառից և զծից ներել պարտիք. ամէնն նախ վասն ահասութենէ՝ և երկրորդ անօղանկանութեանս է:

Բայց մեք կարի յոյժ ջերմ սիրով՝ օ՛յ պակասիմք սակա՛ յառաջանալոյ զործարանին և յուսամք զի օրըստօրէ յառաջացի՝ եթէ տէր կամեցի:

Այլ... իշխանիք զմաքրափալ յաղօթս մե՛ր՝ ի նորն ջուղայու սրբոյ Ամենափրկչի զեւրահաշու վանի միարան, Յովհաննէս ճանաչեալ և բարունի վարդապետ նախաւորն ղրքոյս՝ և լիով արտիւ զողորմիս առասցէք:

Դարձեալ յիշեմք զհանգուցեալն ի տէր Զուղայեցի Պարոն Խաչիկ Առաքել Զնթրուսեանի որդի, Պերճապատիւ և իշխանութեան Նորահաւ Մովսէս Աղայն՝ որ իբրեւ ծառ տնկեալ արժատասցի՝ ի մէջ բուրաստանի իւրոյ՝ որ եղև ընդ յիս խորհրդակից և օգնական

յայտ գործոյս. ե մանուսնդ դիրքս զայս ամենայն արդեամբ ե համայն հոգարարութեամբ չորին տպեցուք, որ եւ տէր զօրացուցէ կաղերուցուցէ՝ եւ հաստահիմն արտաբալ անքակտելի արասցէ իշխատակն նորին միշի կատարած աշխարհիս:

Եւ ընդ նմին յիշալիք զգեաւորս եղբայրն Նորին աղա՝ Յովհանէս, Խաչիկ Առաքել-եանն՝ եւ զմայրն սոցին զբարեպաշտոն Բէկում խաթուն Տիկիին առ համայն դատեօք զար-մօք եւ զտակօքն, կենդանի եւ ննջեցելօք իւրեանց, եւ զուշ յիշողք յիշեալ լիլիք Քրիստոսի ահեղ ատենն Սմէն:

Դարձեալ ինչեմէ՞ք եւ զիս ամենեցունցդ՝ յետնորդ տրուի եւ Թարմատար ծառայ, Տէր Յովսէփ Ստեփաննոսեանս որ ահա՛ գոմ ի ներ Տպարանիս կառավարիչ՝ դործոյս. եւ զուշ յիշողք եւ յիշատակօղջք վարձատրեալիք ե Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի յոյսըն քնաւից Սմէն:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան  
230-155 Թ.

#### 410

ԴԱԻԻԹ ԱՆՅԱԼԹ. ԳԻՐԲ ՍԱՀՄԱՆԱՑ: Մտարտ, տպ. Եարութիւն Քնչ. Շմառնեան, 1797, 658 էջ:

#### ԱՆՈՒԱՆԱԹԵՐԹ

ԳԻՐԲ ՍԱՀՄԱՆԱՑ սրբոյն Դավթի անյազթ փիլիսոփայի՝ Հայոց իմաստաւորի:

Եարարեալ ընդ զէմ իմաստակ պիհոռնացուց, որք ուրանային զէութիւն իմաստասիրութեան: Եւ յետ ժամանակի արարեալ լուծումն սորին հոգեւոր մեկնութեամբ՝ Տեառն Առաքելի ետման զարդապետի, Աւակերտի սրբոյն Գրիգորի տաթեւացւոյ, ի փառս մեծին Առաւոժոյ, եւ ի յօղուտ մանկանց եկեղեցւոյ:

Նարդիեանս տպագրեցեալ ի միասին ի յընտիր օրինակաց ի Հայրապետութեան Տեառն Ղուկասու սրբազան Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց: Սրբագրեցեալ յոգնալան աշխատութեամբ ի Տէր Սամուէլ շնորհունակ Քանանայէ տէր Փիլիպպոսեան Թիֆլիզեցւոյ: Արդեամբք տէր Եարութիւնի Շմառնեան Շիրազեցւոյ՝ եւ տպագրեցեալ իսկ ի նորին Տպարանի:

Թամի փրկութեան մերում 1797: Եւ ի Թուին Հայոց ռմիլդ: Ի մայրաքաղաքս Մաղբաս ի Լնդիկոս:

#### ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

Յիշատակարան Գրեոյս:

Գոհութիւն...

... Այլ արք, ի յաւարտ բանին մերում, յիշեալիք ի հոգեւոր մաղթանս ձեր զի՛ Քրիստոս հանգուցեալ Թիֆլիզեցի Տէր Սամուէլ շնորհապարճ Քանանայ Տէր Փիլիպպոսեան, որ նախկին հեղինակ եղեւ տպեցեալ զրեանց ի մերումս տպարանի. որպէս եւ սոյն զիրք սահմանաց, անձանմիք եւ բազմատեղեւ աշխատանք սրբագրեաց ի կենդանութեան իւրում միեւջեւ ցկեմ մահուանն. եւ մինչդեռ կայր ի մահի՛նս, տակաւին սրբագրութիւն սորին ունէր ի ձեռին. եւ սակս օրհասին մահու ժամանելոյ ո՛չ ետեւ զկատարումն տպագրութեան զբեջոյ: Նաեւ մինչ կենդանի էր, աշակերտեաց զբազումս ի յուսումն զերթօնական դիտութեան եւ լուսաւորեաց զմիաս Նոցին. եւ փոխեցեալ յաստեացս, եթող զնոսա ըղձակերտս զկնի ինքեան: Որում Տէր սրբորեցի, եւ ընդ երկանիկան պատկեցէ յաջալուծեան իւրում:

Ապա՛ եւ զիս գլխեանիս ծառայս ամենեցուն՝ ձերում ինկաւորեալ մաղթանացս սեղանոյ անկեալ փրկանաց արժանի առնել, ընդ յետնոցն մի ժամ դործողաց: Որք եւ յիշողք ընդ յիշեցելոցս լիցուք առ հասարակ ժառանգաւորք կենացն յաւիտեանականաց, փառաւորելով զփառաւորեան ի զերապանծ դասուց Հոգեղինաց, ամենասուրբ Երրորդութիւնն զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հօգին այժմ եւ անդաւ յաւիտենի. Ամէն:

Կիւլպէնկեան Մատենադարան  
109-46 Դա

Կազմեց՝ Ա. Գ.

(Շառ. 25)